

university of
 groningen

Aansprakelijkheid en schadevergoeding Awb

Contactgroep Algemeen Bestuur

Prof. mr. G.A. van der Veen
AKD Rotterdam
Rijksuniversiteit Groningen

9 april 2014

Inhoud lezing

1. Inleiding: “de nieuwe regeling uit de Awb”
2. Onrechtmatige daad
 1. Rechtsmachtverdeling oud
 2. Rechtsmachtverdeling heden
3. Rechtmatige daad
 1. Rechtsmachtverdeling oud/heden
 2. Rechtsmachtverdeling komend
4. Afronding

Inleiding

1. De wet nadeelcompensatie en schadevergoeding bij onrechtmatige besluiten
2. Stb. 2013, 50
3. In werking (voor onrechtmatige daad) per 1 juli 2013
4. Let op overgangsrecht voor “oude gevallen”

Inleiding / overgangsrecht

1. Overgangsrecht nu met name van belang voor onderdeel onrechtmatige daad

2. Artikel IV:
 1. Besluit bekendgemaakt of handeling verricht vóór inwerkingtreding wet: oud recht
 2. Uitvoeringshandeling van besluit: datum bekendmaking besluit bepalend; handeling kan dus ook na inwerkingtreding liggen en toch onder oud recht vallen
 3. Meer besluiten tot uitvoering van activiteit: bepalend is datum eerste besluit

Od / rechtsmacht oud

1. Wettelijk zuiver schadebesluit
2. Buitenwettelijk zuiver schadebesluit
3. Onzuiver schadebesluit
4. Het accessoire verzoek om schadevergoeding / artikel 8:73 (a) Awb (oud)
5. De burgerlijke rechter

Od / rechtsmacht oud

1. Wettelijk en buitenwettelijk zuiver schadebesluit
2. Buitenwettelijk
 1. Van Vlodrop cs.
 2. Connexiteitsvereiste
3. Wettelijk
 1. specifiek wettelijk voorschrift vereist

Od / rechtsmacht oud

Buitenwettelijk zuiver schadebesluit

1. Schriftelijke beslissing van bestuursorgaan n.a.v. verzoek, waarmee verzoeker blijkens tekst en strekking heeft beoogd een zuiver schadebesluit uit te lokken
2. Materiële connexiteit: (ABRvS 6 mei 1997, BR 1997, 500): gestelde schadeoorzaak is handeling verricht in kader van een aan het publiekrecht ontleende bevoegdheid?
3. Processuele connexiteit: (Van Vlodrop). Welke rechter is bevoegd om te oordelen over de gestelde schadeoorzaak?
4. Belanghebbende connexiteit: Alleen degene die belanghebbende is bij schadeveroorzakende besluit kan rechtsmiddelen aanwenden tegen schadebesluit

Od /rechtsmacht oud

Onzuiver schadebesluit

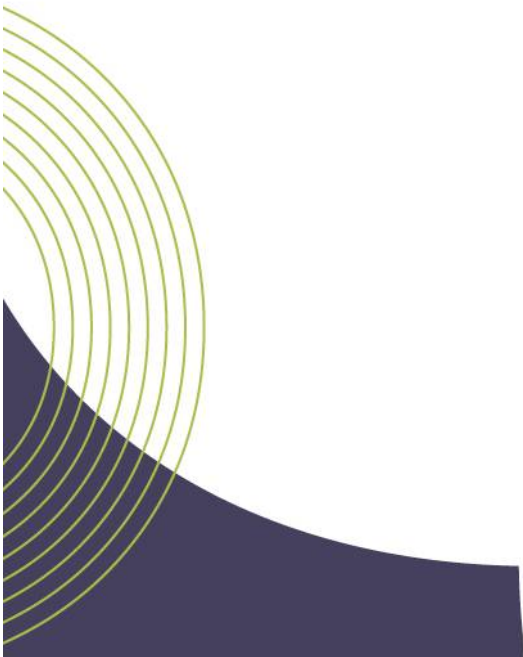
1. De schade-kwestie maakt onderdeel uit van het besluit en completeert de belangenafweging
2. Paul Krugerbrug-uitspraken
3. Art. 3:4, lid 2 Awb
4. Werkt alleen voor zover het wettelijk kader een dergelijke belangenafweging toestaat

Od / rechtsmacht oud

Artikel 8:73 (a) Awb

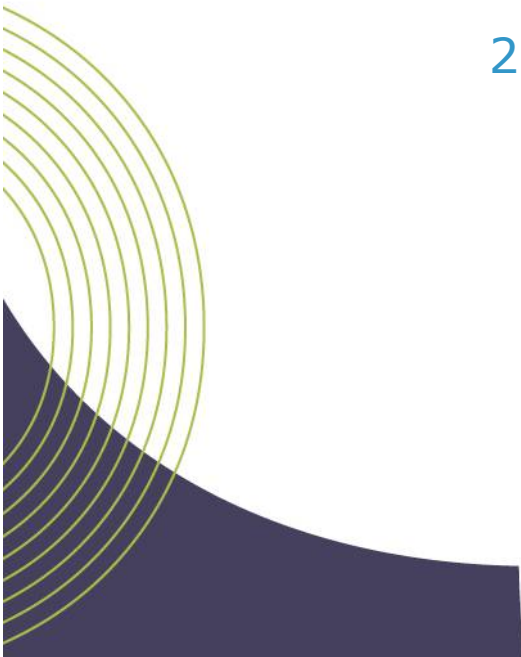
1. Schadeoorzaak appellabel besluit
2. Beroep moet gegrond zijn verklaard
3. In de praktijk van betrekkelijk weinig betekenis; hangt onder meer samen met vragen van causaal verband

Od / rechtsmacht oud

Burgerlijke rechter en aanvullende rechtsbescherming

1. De bevoegdheid van de burgerlijke rechter: de burgerlijke rechter is (in beginsel) bevoegd als de eiser bescherming vraagt in een burgerlijk recht of een schuldvordering
2. De ontvankelijkheid van eiser in zijn vordering: de eiser dient door de burgerlijke rechter (in beginsel) niet ontvankelijk te worden verklaard, wanneer, kort gezegd, de administratieve rechter voldoende rechtsbescherming biedt

Od / rechtsmacht oud

Ontvankelijkheid in schadezaken bij burgerlijke rechter

1. Verhouding zuiver schadebesluit/ burgerlijke rechter
2. HR 17 december 1999, NJ 2000, 87 (Groningen/Raatgever): uitzondering op de formele rechtskracht

Od / rechtsmacht heden

Wet nadeelcompensatie en schadevergoeding bij onrechtmatige besluiten, Stb. 2013, 50

1. Trad voor od in werking op 1 juli 2013, voor nadeelcompensatie later
2. Beoogt enige orde in de verschillende rechtsgangen te bieden, maar behoudt dubbelrol burgerlijke rechter en bestuursrechter

Od / rechtsmacht heden

Artikel 8:88 lid 1 Awb: De bestuursrechter is bevoegd op verzoek van een belanghebbende een bestuursorgaan te veroordelen tot vergoeding van schade die de belanghebbende lijdt of zal lijden als gevolg van:

- a. een onrechtmatig besluit;
- b. **een andere onrechtmatige handeling ter voorbereiding van een onrechtmatig besluit;**
- c. het niet tijdig nemen van een besluit;
- d. een andere onrechtmatige handeling van een bestuursorgaan waarbij een persoon als bedoeld in artikel 8:2, eerste lid, onder a, zijn nagelaten betrekkingen of zijn rechtverkrijgenden belanghebbende zijn.

Lid 2: Het eerste lid is niet van toepassing indien het besluit van beroep bij de bestuursrechter is uitgezonderd.

> Let op vette passage

Od / rechtsmacht heden

Artikel 8:89 Awb:

1. Competentieverdeling
2. CRvB en HR belastingkamer bevoegd over schadeveroorzakend besluit > die bestuursrechter bevoegd om over schade te oordelen
3. Bij de andere zaken: bestuursrechter alleen bevoegd bij vorderingen < 25.000 euro
4. Bij de andere zaken: burgerlijke rechter exclusief competent bij zaken met verzoeken > 25.000 en ook competent bij zaken met verzoeken < 25.000
5. Niet zo principiële keuze ten aanzien van de rechtsmachtverdeling!
6. Wat bij meer verzoeken < 25.000 achter elkaar?

Od / rechtsmacht heden

Artikel 8:89 Awb:

1. Bij de “gedeelde” competentie: de ene rechter moet de keuze voor de andere rechter respecteren
 1. Komt die tijdig achter de keuze?
 2. Moet de ene rechter de inhoudelijke beoordeling van de andere rechter ook volgen, bijvoorbeeld bij meermaals < 25.000?

Od / rechtsmacht heden

1. Artikel 8:90 Awb

1. Verzoekschriftprocedure
2. Verzoek indienen in lopende beroepsprocedure of daarna
3. Beperkte rol voor bestuur; in ieder geval geen zuiver schadebesluit nodig voor toegang rechter
4. Wachttermijn van acht weken bij “zelfstandig verzoek”

Od / rechtsmacht heden

Artikel 8:92 Awb ev:

1. Verzoekschriftprocedure
2. Inhoud van het verzoekschrift
3. Artikel 8:94: nagenoeg het gewone bestuursprocesrecht van toepassing

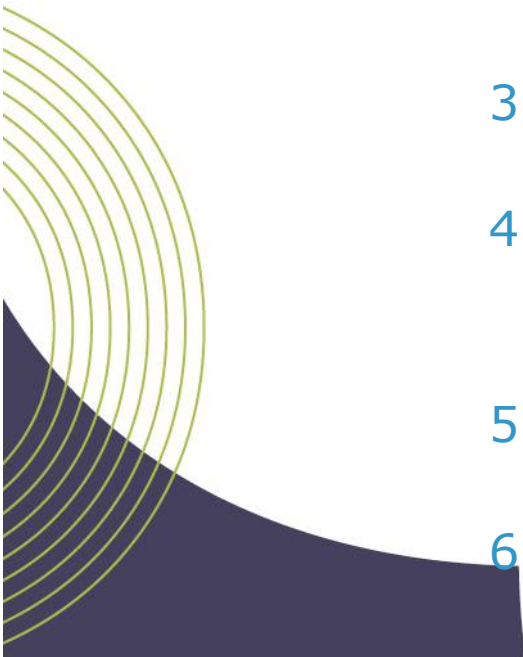
Artikel 8:95 Awb:

1. Uitspraakbevoegdheid
2. "wijst het verzoek geheel of gedeeltelijk toe en veroordeelt"
3. Dus geen vernietigingen van besluiten; geen beroepen

Od / rechtsmacht heden

Semi-exit zuiver schadebesluit

1. Mag nog wel als reactie op verzoek ex artikel 8:90, maar is niet meer appellabel
2. Wordt gezien als onnodige en verhullende tussenstap van het bestuur, dat met zo'n besluit aan aansprakelijkheid wil ontkomen, steeds andere gronden aan weigering ten grondslag wil leggen en dergelijke
3. Voorkomt dat de bestuursrechter "rechtstreeks kan doorstoten" naar de materie zelf
4. Exit dus ook de geconstrueerde competentie à la Van Vlodrop
5. Stel dat nog een verzoek om een zuiver schadebesluit binnenkomt: wat dan?
6. Wet dwangsom van toepassing???

Od / rechtsmacht heden

Invoering bestuursrechtelijke verzoekschriftprocedure

1. Voor het eerst duidelijke erkenning dat besluit en op vernietiging gericht beroep niet het ideaalmodel vormt
2. Smaakt naar meer, als dat enigszins goed doordacht wordt
 1. Nevenvorderingen en zelfstandige verzoeken voor kwesties die met besluit samenhangen?
 2. Jaarvergadering VAR 24 mei 2013: "het besluit voorbij"

Rechtmatig / oud (en nog heden)

Twee soorten nadeelcompensatie:

1. Nadeelcompensatie op grond van bijzonder wettelijk voorschrift of op grond van beleidsregel (art. 49 WRO/ art. 6.1. Wro e.d.; RNV&W 199)
2. Buitenwettelijke nadeelcompensatie

Verschillende procedurele wegen staan open om buitenwettelijke nadeelcompensatie te verkrijgen:

1. De weg van het buitenwettelijk zuiver schadebesluit
2. De weg van het onzuiver schadebesluit
3. De weg via de burgerlijke rechter

Rechtmatig / heden

Burgerlijke rechter:

1. Aansprakelijkheid ex art. 6:162 BW wegens schending van het beginsel van de gelijkheid voor de openbare lasten - HR 30 maart 2001, NJ 2003, 615 (Staat/Lavrijsen):

A decorative graphic on the left side of the slide, consisting of several concentric, curved lines in a light green color, overlapping a dark blue curved shape at the bottom left.

“Een van de verschijningsvormen van het gelijkheidsbeginsel is de regel dat onevenredig nadelige – dat wil zeggen: buiten het normale maatschappelijke risico of het normale bedrijfsrisico vallende, en op een beperkte groep burgers of instellingen drukkende – gevolgen van een overheidshandeling of overheidsbesluit niet ten laste van die beperkte groep behoren te komen, maar gelijkelijk over de gemeenschap dienen te worden verdeeld (vgl. HR 8 januari 1991, nr. 14096, NJ 1992, 638, ABRS 6 mei 1997, nr. H01.96.0578/Q01, AB 1997,229, alsmede art. 3:4, lid 2 Awb)”

Rechtmatig / heden

1. Burgerlijke rechter niet bij rechtmatige appellabele besluiten:
2. Wanneer de schadeoorzaak een appellabel besluit is, en benadeelde is belanghebbende bij dit besluit, biedt de weg naar de burgerlijke rechter geen uitkomst
3. De omstandigheid dat het betrokken besluit formele rechtskracht heeft brengt mee dat ervan moet worden uitgegaan dat het niet in strijd kan worden geacht met het in art. 3:4 lid 2 Awb neergelegde evenredigheidsbeginsel (HR 6 december 2002 AB 2004/17 (De Kabouter))

Rechtmatig / komend

Wet nadeelcompensatie (...)

1. Codificatie égalitébeginsel als centraal beginsel voor aanspraken op schadevergoeding
2. Van toepassing op schadeveroorzakende besluiten, maar ook op andere handelingen
3. Procedure via het gebruikelijke besluitbegrip

Artikel 4:126 Awb

1. Schade veroorzaakt in de rechtmatige uitoefening van een publiekrechtelijke bevoegdheid of taak
2. Ook feitelijk handelen

Rechtmatig / komend

Enige overige aspecten:

1. Artikel 4:128: "griffierecht"
2. Artikel 4:130: Beslistermijnen
3. Artikel 4:131: Verjaring

university of
 groningen

Vragen en reacties?

Dank voor uw aandacht!

Gerrit van der Veen
Advocaat-partner
Overheid en Onderneming

AKD advocaten & notarissen
Wilhelminakade 1
3072 AP Rotterdam
Postbus 4302
3006 AH Rotterdam

T: +31 88 253 5556
F: +31 88 253 5447
M: +31 6 47 67 07 77
E: gvanderveen@akd.nl
W: www.akd.nl